ΙΔΡΥΤΗΣ: ΔΗΜ. ΟΙΚ. ΚΑΛΑΠΟΘΑΚΗΣ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1896

ΕΜΠΡΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ. ΤΡΙΤΗ 2 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
Ἀνακομιδὴ λειψάνων Στεφάνου πρωτομάρτυρος.

Τώρα ποὺ ἡ ὕπαιθρος ἀναπνέει τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας

ΟΙ ΣΥΜΜΟΡΙΟΠΛΗΚΤΟΙ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΥΝ

ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ 1949 ΟΙ ΣΥΜΜΟΡΙΟΠΛΗΚΤΟΙ ΘΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΘΟΥΝ ΕΙΣ 200 ΧΙΛΙΑΔΑΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΚ ΤΗΣ 1ης ΣΕΛΙΔΟΣ

Ντήν, ἐκπρόσωπος τοῦ Τμήματος Διανομῶν τῆς Ὀργανώσεως Οἰκονομικῆς Συνεργασίας, «ἔχει ἐφοδιασθῆ μὲ 15 ὀκάδες ἀλεῦρι καὶ δύο κονσέρβες ψάρι. Τοὺς δόθηκε ἐπίσης χρηματικὸ ἐπίδομα γιὰ τρεῖς μῆνες, ποὺ ἰσοδυναμεῖ μὲ 13,50 δολλάρια γιὰ τοὺς ἀρχηγοὺς κάθε οἰκογενείας καὶ 9.00 δολλάρια γιὰ κάθε μέλος».

Μία γραΐα χωρικὴ ἀπὸ τὸ Κεραμίδι, ἐν ἀναμονῇ τοῦ ἐπαναπατρισμοῦ της ἑτοιμάζει τὸ φαγητόν της εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Βόλου.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς ἦταν σὲ κακὸ χάλι. Μερικοί, ὅπως ὁ Ἀντώνης Βελίτσος, ἕνας ψηλὸς ξερακιανὸς ψαρᾶς 43 χρόνων, οἰκογενειάρχης μὲ δυὸ παιδιά, ἀνησυχοῦσαν γιὰ τὸ πῶς θὰ τὰ κατάφερναν νὰ ζήσουν στὸ χωριό. Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1947 ὁ Βελίτσος πιάστηκε ὅμηρος ἀπὸ τοὺς συμμορίτες, ἐνῶ πήγαινε νὰ ἐπισκεφθῆ συγγενεῖς του σ' ἕνα γειτονικὸ χωριό. Ὕστερα ἀπὸ ἔξη μῆνες δραπέτευσε μαζὶ μὲ τὴν κόρη του Εὐθαλία καὶ τὸν Μάρτη τοῦ 1948 τοὺς ἔστειλαν στὸν Βόλο μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους χωριανοὺς πρόσφυγες.

«Φυσικά, θέλω νὰ γυρίσω σπίτι μου», εἶπε ὁ Βελίτσος ἐνῶ χάϊδευε πίσω ἀπὸ τ' αὐτὶ τὴν Μπέλλα, μιὰ γουρούνα δύο χρόνων, «ἀλλὰ δὲν ξέρω πῶς θὰ ζήσω. Βλέπεις, ἡ βάρκα μου καὶ τὰ δίχτυα μου χάθηκαν. Καὶ πῶς νὰ ψαρέψω χωρὶς αὐτά; Ὅ,τι μοῦ ἀπόμεινε εἶναι ἡ Μπέλλα. Ἡ ἄλλη μου περιουσία; Ἔχω 60 ὀκάδες ἀλεῦρι ἀπὸ τὴν διανομή, ὀκτὼ κονσέρβες ψάρι, ἕνα τσουκάλι, τρία πιάτα, δυὸ πηρούνια καὶ τρία κουτάλια».

ΟΙ «ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ» ΦΟΒΟΥΝΤΑΙ ΑΚΟΜΗ

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πρόσφυγες φαίνονταν νὰ μὴν πιστεύουν τὶς διαβεβαιώσεις τοῦ Στρατοῦ ὅτι ἡ περιοχὴ τοῦ Κεραμιδίου εἶχε ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τοὺς συμμορίτες. Φοβοῦνται πῶς ἂν καὶ τώρα μπορεῖ νάχη ξεκαθαρισθῆ ἡ περιοχὴ οἱ συμμορίτες θὰ ξαναγυρίσουν μόλις ἀποσυρθοῦν τὰ στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα. Ἐλπίζουν ὅτι οἱ τοπικὲς ὁμάδες τῶν ΜΕΑ θὰ μπορέσουν νὰ τοὺς προστατεύσουν, ἀλλὰ δὲν εἶναι βέβαιοι γι' αὐτό.

«Τὸ μόνο ποὺ μποροῦμε νὰ κάνουμε εἶναι νὰ ἐλπίζουμε στὸ καλύτερο», εἶπε ὁ Τριαντάφυλλος Δεληδῆμος, ἕνας γέροντας 75 χρονῶν μὲ τρία κορίτσια παντρεμμένα. Ἔχει 20 πρόβατα καὶ τέσσαρα περίπου στρέμματα ὀπωροφόρα, εἶναι ὅμως πολὺ γέρος γιὰ νὰ τὰ καλλιεργήση. «Ἐγὼ εἶμαι πιὰ γέρος καὶ δὲν μὲ νοιάζει ὅ,τι καὶ νὰ γίνη, ἀλλὰ ἀνησυχῶ γιὰ τὰ παιδιά μου. Εἴμαστε λίγο φοβισμένοι, ἀλλὰ ἂν μείνη ὁ Στρατός, τὰ πράγματα θὰ πᾶνε καλά. Ἂν δὲν μείνη ὅμως...

Κατὰ τὶς ἔξη τὸ βράδυ δυὸ ἀποβατικὰ πλεύρισαν στὴν ἀποβάθρα τοῦ Βόλου. Σχεδὸν ἀμέσως ἄρχισε τὸ φόρτωμα. Οἱ χωρικοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες μαζί, κουβαλοῦσαν τὰ πράγματά τους στὸ καράβι. Μέσα σὲ λιγώτερο ἀπὸ δυὸ ὧρες τὰ καράβια φορτώσανε. Ὁ μοναδικὸς χῶρος ποὺ ἔμεινε ἐλεύθερος ἦταν ἕνας στενὸς διάδρομος στὴ μέση τοῦ καταστρώματος.

Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

Ἦταν περασμένα μεσάνυχτα ὅταν ὁ κυβερνήτης τοῦ α)δ 1300, σημαιοφόρος τοῦ Β.Ν. Ἀπόστολος Ἀργυρίου ἔδωσε διαταγὴ ἀπάρσεως. Τὸ Α)Β 620, ἀκολούθησε σχεδὸν ἀμέσως. Τὰ σκάφη αὐτὰ ποὺ ἦσαν φτιαγμένα γιὰ νὰ μεταφέρουν 300 στρατιῶτες μὲ πλήρη ἐξάρτυσι, εἶχαν τώρα πάνω ἀπὸ 250 ἐπιβάτες καὶ σχεδὸν 200 τόννους φορτίο. Κυλοῦσαν ἤρεμα μὲ πλώρη τὴ μπούκα τοῦ Παγασιτικοῦ.

Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς βολεύονταν ἥσυχα γιὰ τὸ ταξίδι τοῦ γυρισμοῦ. Ὁ καπετάνιος τοὺς εἶχε πεῖ ὅτι θὰ κάνανε 16 ὧρες ὡς τὸ Κεραμίδι. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πιὸ νέους δὲν εἶχαν ὕπνο. Κάποιος ἔβγαλε κάποιο μπουζοῦκι καὶ ἀμέσως ἦρθαν κι' ἄλλοι δύο, ἕνας μὲ βιολὶ καὶ ἕνας μὲ κλαρίνο. Σὲ λίγα λεπτὰ μερικοὶ νέοι καὶ κοπέλλες τοῦ χωριοῦ ἄρχισαν νὰ χορεύουν λαϊκοὺς χοροὺς ἀφοῦ ξεκαθάρισαν ἕνα μικρὸ χῶρο πίσω ἀπὸ τὴν γέφυρα.

Οἱ πρόσφυγες τοῦ Κεραμιδίου φθάνουν εἰς τὸ μικρὸν ἐπίνειον τοῦ ὀρεινοῦ χωρίου των, μεταφερθέντες ἐκεῖ διὰ μεταγωγικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ.

Τὰ πράγματα ἡσύχασαν κατὰ τὶς τρεῖς τὸ πρωΐ. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἄρχισαν νὰ ψάχνουν γιὰ νὰ βροῦν μιὰ θέσι νὰ κοιμηθοῦν. Τὸ κατάστρωμα ἦταν ὅλο πιασμένο. Οἱ χωρικοὶ κοιμόντουσαν πάνω στὰ πράγματά τους. Ὁ Μπέριγκαν καὶ ὁ Ντὴν ἀνακάλυψαν μιὰ θεσοῦλα στὴ γέφυρα. Ἅπλωσαν τὶς κουβέρτες τους πάνω ἀπὸ ἕνα σωρὸ ἀπὸ σιδηρικά. Ἄλλοι κοιμόντουσαν στὴ σωσίβιο λέμβο, στὶς σχεδίες καὶ στοὺς πυργίσκους τῶν κανονιῶν.

Ὅταν ξημέρωσε τὸ πλοῖο εἶχε περάσει τὸν κάβο καὶ ἔπλεε πρὸς βορρᾶν. Ἡ θάλασσα ἦταν ἥσυχη, κατὰ τὶς ἐννέα ἡ ὥρα ὅμως ὁ κυβερνήτης κ. Ἀργυρίου πῆρε διαταγὴ νὰ βάλη πλώρη γιὰ τὴν Πλατανιά, ἕνα μικρὸ χωριὸ ψαράδων, μόλις τριανταδύο μίλλια νοτιώτερα ἀπὸ τὴν παραλία τοῦ Κεραμιδιοῦ. Ὅπως εἶπε ὁ κυβερνήτης, ἡ πρόγνωσις τοῦ καιροῦ ἦταν κακὴ καὶ ὑπῆρχε φόβος, μὲ τὴν παραμικρὴ τρικυμία νὰ γίνη ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος σαλάτα.

Οἱ πρόσφυγες τοῦ Κεραμιδίου περιμένουν εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Βόλου, τὴν στιγμὴν τῆς ἐπιβιβάσεώς των εἰς τὰ πλοῖα, διὰ τὴν ἐπιστροφήν των εἰς τὸ χωρίον των.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΚΤΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΤΩΝ

Μόλις τὰ ἀποβατικὰ «προσγιαλώθηκαν», ὁ κόσμος ὥρμησε στὴ στεριά, γυρεύοντας νερὸ καὶ ἴσκιο κάτω ἀπὸ τὶς ἐληὲς ποὺ ἦταν τριγύρω στὸ χωριὸ Οἱ γυναῖκες ἄρχισαν σχεδὸν ἀμέσως τὸ μαγείρευμα. Ἄλλοι τηγάνιζαν χυλό, ἄλλοι εἶχαν ἀγοράσει πεπόνια, ἀγγούρια καὶ ντομάτες ἀπὸ τὸν Βόλο. Καμμιᾶς οἰκογενείας τὸ τσουκάλι δὲν εἶχε κρέας ἢ πουλερικό.

Καθὼς ἡ ἡμέρα περνοῦσε, ἡ σκηνὴ ἔμοιαζε περισσότερο μὲ ἐκδρομή, παρὰ μὲ δύσκολη μετακίνησι προσφύγων. Οἱ γυναῖκες ἔπλεναν τὰ μωρὰ στὴ θάλασσα, ἐνῶ τὰ μεγαλύτερα παιδιὰ ἔπαιζαν στὴν ἀμμουδιά. Οἱ ἄνδρες ξαπλώθηκαν στὸ χορτάρι κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα καὶ κοιμόντουσαν ἢ συζητοῦσαν. Ὁ Νικολῆς Σακόπουλος, ὁ ἑξηνταπεντάρης παπᾶς τοῦ χωριοῦ, ἐγύριζε ἀπ' τὴν μιὰ οἰκογένεια στὴν ἄλλη κουβεντιάζοντας μὲ τὸν καθένα.

«Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀληθινὰ ἐνθουσιασμένοι ποὺ γυρίζουν στὰ σπίτια τους», εἶπε ὁ παπᾶς «Τὸ μόνο ποὺ τοὺς ἀνησυχεῖ εἶναι ἡ ἀσφάλειά τους καὶ τὸ πῶς θὰ τὰ βγάλουν πέρα τοὺς πρώτους λίγους μῆνες Εἶναι φυσικὴ ἡ ἀγωνία τους Εἶναι καλοὶ ἄνθρωποι. Τὸ 1946, ὅταν οἱ συμμορίτες ἀπεφάσισαν νὰ μὲ ἐκτελέσουν, μαζεύτηκαν ὅλοι στὴν πλατεῖα καὶ παρακάλεσαν γιὰ τὴν ζωή μου. Εὐτυχῶς γιὰ μένα, ὁ καπετάνιος τῶν συμμοριτῶν ἦταν λογικός, ἀλλὰ αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ μοῦ ἔσωσαν πραγματικὰ τὴ ζωή. Μοῦ φαίνεται ἐντελῶς φυσικὸ ὅτι ἔγινα πρόσφυγας καὶ ὅτι γυρίζω μαζί τους στὸ χωριὸ γιὰ νὰ μοιρασθῶ μ' αὐτοὺς ὅλες τὶς ἀναποδιὲς ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς παρουσιασθοῦν».

«Συμμορίτες, ξεσυμμορίτες, ἐγὼ θέλω νὰ γυρίσω σπίτι μου», πετάχτηκε ἡ κυρὰ Ὀλυμπία Λιάκου, μιὰ χήρα 64 χρόνων ποὺ κερδίζει τὸ ψωμί της ὑφαίνοντας γιὰ τοὺς χωρικούς. «Εἶναι ὁ τόπος μας καὶ ἐκεῖ θέλω νὰ ζήσω. Στὸ Βόλο εἴμαστε ξένοι — πρόσφυγες, ποὺ δὲν μπορούσαμε νὰ κάνουμε φίλους. Πάντα στενοχωριόμουνα ἐκεῖ πέρα. Σκεφτόμουνα διαρκῶς ὅτι ἡ ζωὴ γιὰ μιὰ γυναίκα ἦταν πολὺ σκληρὴ στὸ Κεραμίδι, ἀλλὰ τώρα δὲν βλέπω τὴν ὥρα πότε νὰ γυρίσω»

Τὰ πλοῖα ξεκίνησαν πάλι στὶς 8 τὸ βράδυ Ἡ μέρα ποὺ πέρασαν στὴν ἀμμουδιὰ φαίνεται πῶς βοήθησε τοὺς χωρικούς. Φαίνονταν ξεκούραστοι καὶ δὲν ἦσαν ἐκνευρισμένοι. Ἔδιναν τὴν ἐντύπωσι πὼς τὸ μόνο ποὺ θέλανε ἦταν νὰ τελειώση τὸ ταξίδι τους καὶ νὰ ξαναρχίσουν τὴν καθημερινή τους ζωὴ στὸ χωριό. Τὴν δεύτερη νύκτα οἱ κουβέρτες ἦταν λιγοστές. Οἱ περισσότεροι ἀποκοιμήθηκαν πρὶν ἀπὸ τὰ μεσάνυκτα.

Μόλις ξημέρωσε ἡ δεύτερη μέρα τὸ πλοῖο ἔβαλε πλώρη γιὰ τὴ στεριά. Ὁ κυβερνήτης εἶπε πὼς θὰ προσγιαλωθῆ στὴν παραλία τοῦ Κεραμιδιοῦ. Στὴν παραλία ἦταν κάτι ἐρημωμένα κτίρια, ἀλλὰ οὔτε ἴχνος χωριοῦ Τὸ Κεραμίδι βρισκότανε τέσσαρα μίλλια στὸ ἐσωτερικὸ Τὸ χωριὸ εἶχε κτισθῆ τὸν καιρὸ ποὺ οἱ κάτοικοι προτιμοῦσαν νὰ μὴ διακρίνωνται ἀπὸ τὴν μεριὰ τῆς θαλάσσης, ποὺ τριγυρνοῦσαν οἱ κουρσάροι.

Μόλις τὸ ἀποβατικὸ προσγιαλώθηκε καὶ ἔρριξε τὴν «πλωριὰ θύρα», ὅλοι οἱ χωρικοὶ ὥρμησαν γιὰ νὰ βγοῦν ἔξω. Οἱ πρῶτοι ποὺ βγῆκαν ἦταν δυὸ μικρὰ παιδάκια ποὺ κρατοῦσαν κουταβάκια στὴν ἀγκαλιά τους. Ἀκολούθησε ὁ Βελίτσος τραβῶντας τὴν Μπέλλα ποὺ δὲν ἐννοοῦσε νὰ τὸ κουνήση, ἕως ὅτου ἕνας ἄλλος χωρικὸς τῆς ἔδωκε μιὰ γερὴ κλωτσιὰ ἀπὸ πίσω, κάνοντάς την νὰ ὁρμήση πρὸς τὰ ἔξω, παρασύροντας καὶ τὸ ἀφεντικό της.

Στὸ ξεφόρτωμα ἐπεκράτησε ἀταξία. Ὁ καθένας βιαζότανε νὰ βγάλη πρῶτος τὰ πράγματά του στὴν ἀκτή. Ἔπεσαν μερικὲς γροθιὲς καὶ ἔγιναν ἀρκετοὶ καυγάδες. Οἱ χωρικοὶ ἀνησυχοῦσαν γιὰ τὸ ποιὸς θὰ ἐξησφάλιζε τὴν μεταφορὰ τῶν πραγμάτων του στὸ χωριὸ μὲ μουλάρια. Νόμιζαν ὅτι ὅποιος ἔβγαινε πρῶτος στὴν ἀκτή, θὰ ἐξησφάλιζε καὶ ζῶο γιὰ τὴν μεταφοράν.

Πολὺ πρὶν ξεφορτώσουν τὰ σκάφη, τὰ μουλάρια ἄρχισαν νὰ φθάνουν ἀπὸ τὸ μονοπάτι. Ὅλα εἶχαν ξεκινήσει ἀπὸ τὸν Βόλο πρὶν πέντε μέρες καὶ πέρασαν πάνω ἀπ' τὸ βουνό, μαζὶ μὲ πάνω ἀπὸ 1000 πρόβατα, 205 χωρικοὺς καὶ μιὰ ἔνοπλη συνοδεία ἀπὸ 50 στρατιῶτες. Ἦσαν 58 μουλάρια καὶ γαϊδούρια, καὶ ἄρχισαν νὰ φορτώνωνται ἀμέσως. Μόλις τὸ πρῶτο ζῶο φορτώθηκε, ξεκίνησε ἀνεβαίνοντας τὸ μονοπάτι. Σύντομα σχηματίσθηκε ἕνα μακρὺ καραβάνι ποὺ προχωροῦσε.

Τὸ μονοπάτι εἶναι πολὺ παλιὸ καὶ καλοφτιαγμένο. Οἱ πέτρες εἶναι χωσμένες βαθειὰ μέσα στὸ ἔδαφος καὶ κατὰ τέτοιο τρόπο ποὺ νὰ μποροῦν νὰ σκαρφαλώνουν καλὰ τόσο οἱ ἄνθρωποι, ὅσο καὶ τὰ ζῶα. Σὲ ὡρισμένα μέρη ποὺ ἡ βουνοπλαγιὰ δὲν εἶναι στερεή, ἔχουν χτισθῆ γεροὶ τοῖχοι, ὥστε ν' ἀποφεύγεται τὸ φράξιμο ἀπὸ τὰ χώματα. Οἱ πέτρινες γέφυρες ἔχουν σχῆμα τόξου καὶ εἶναι σήμερα ἀκόμα τόσο γερὲς ὅσο ἤτανε ὅταν πρωτοχτίστηκαν πρὶν ἀπὸ αἰῶνες.

Ἐπὶ σαρανταπέντε λεπτὰ τῆς ὥρας τὸ μονοπάτι ἦταν ἀνηφορικό. Ξαφνικά, μόλις τὸ καραβάνι ἔφτασε στὸ τελευταῖο ὕψωμα, φάνηκε τὸ χωριό. Ἤτανε χτισμένο σ' ἕνα ἄλλο βουνό, λίγο ψηλότερο καὶ ἔλαμπε στὸν πρωινὸ ἥλιο. Μερικὰ ἀπὸ τὰ σπίτια εἶναι χρωματισμένα λευκὰ καὶ στὶς αὐλὲς καὶ τοὺς δρόμους εἶναι φυτευμένες μουριὲς καὶ συκιές. Τὸ Κεραμίδι εἶναι ἕνα ὡραῖο χωριό, μὲ ζωηρὸ τὸν τόνο τῆς ὑπαίθριας ὀμορφιᾶς.

ΕΙΣ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΤΩΝ

Στὴν εἴσοδο τοῦ χωριοῦ στρατιῶτες μὲ ὁπλοπολυβόλα ἔκαναν τὸν ἔλεγχο τῆς ταυτότητός του στὸν καθένα. Ἀπὸ ἐκεῖ περνοῦσαν ἀπὸ ἕνα εἶδος πύλης καὶ μπαίναν στὸ χωριό. Ἡ ἀναρρίχησις ὡς τὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ ἦταν τὸ δυσκολώτερο μέρος ἀπὸ ὅλη τὴν πορεία. Οἱ δρόμοι τοῦ χωριοῦ εἶναι δύσβατοι καὶ μὲ ἀπίθανα ἀπότομες γωνίες. Οἱ δρόμοι τοῦ χωριοῦ δὲν εἶναι τόσο καλὰ χαραγμένοι ὅσο τὸ μονοπάτι στὸ βουνό.

Ἀξίζει τὸν κόπο νὰ σκαρφαλώση κανεὶς ὡς τὴν πλατεῖα γιὰ νὰ τὴν θαυμάση. Εἶναι στρωμένη μὲ μεγάλες πέτρινες πλάκες, ποὺ μὲ τὴν χρῆσι ἔχουν γίνει ὁλόασπρες. Γύρω-γύρω φυτρώνουν μουριὲς καὶ μερικὰ μεγάλα δένδρα ποὺ κρατοῦν ἴσκιο. Μοναδικὴ παραφωνία ἦταν ἕνα μεγάφωνο ποὺ ἔπαιζε μιὰ μονότονη ἀνατολίτικη μουσική.

Τὸ χωριὸ ἔχει ὀκτὼ μικρὰ μαγαζάκια, ἀλλὰ μόνο τὸ ἕνα ἀπ' αὐτὰ ἤτανε ἀνοιχτό. Ὁ ἰδιοκτήτης του ἦρθε ἀπὸ τὸν Βόλο μὲ τὰ ζῶα φέροντας μαζί του τσιγάρα, φασόλια, πατάτες, κρεμμύδια καὶ ἀλεῦρι. Τὰ τέσσαρα καφενεῖα γύρω στὴν πλατεῖα ἁπλώνουν τὰ τραπέζια τους στὸ λιθόστρωτο γιὰ τοὺς ἀργόσχολους. Τὸ χωριὸ ἔχει τὴν ἐκκλησία του μὲ τὸν κλασικὸ τῆς θόλο καὶ ἕνα σχολικὸ κτίριο μὲ δυὸ αἴθουσες, χωρὶς ὅμως δάσκαλο. Κοντὰ στὴν πλατεῖα ὑπάρχει μιὰ μαρμαρένια στήλη ἀφιερωμένη στοὺς ἄνδρες τοῦ Κεραμιδιοῦ, ποὺ σκοτώθηκαν στοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους.

Οἱ χωρικοὶ δὲν ρίξανε οὔτε μιὰ ματιὰ στὴν πλατεῖα. Ἀνυπομονοῦσαν νὰ δοῦν τί ζημιὲς εἶχαν πάθει τὰ σπίτια τους ἀπὸ τοὺς ἀντάρτες. Κανένα δὲν εἶχε γκρεμισθῆ καὶ οἱ ζημιὲς γενικὰ ἦταν μικρές. Κάμποσοι χωρικοὶ ξεφώνιζαν ἀπὸ τὴν χαρά τους ὅταν διαπιστώνανε ὅτι τὸ σπιτικό τους ἐξακολουθοῦσε νὰ ὑπάρχη.

«Σὰν καλύτερα τὰ βρίσκω ἀπὸ ὅ,τι τὰ περίμενα», εἶπε ὁ Νικόλαος Βερβάτης, ἕνας ἄνδρας 44 χρονῶν, ποὺ καλλιεργεῖ ὀκτὼ-ἐννιὰ στρέμματα ἀμπέλι. Ἐπάνω στὸ καράβι ὁ Βερβάτης ἀναστέναζε στὴ σκέψι πῶς γύριζε σπίτι του. «Τώρα, ἔλεγε, βέβαια δὲν εἶδα ἀκόμη τὸ κτῆμα μου καὶ ἔλειψα πάνω ἀπὸ ἐνάμισυ χρόνο. Μὰ δὲν βαρυέσαι. Αὐτὸ δὲν ἔχει σημασία. Ἐπὶ τέλους θὰ εἶμαι στὸ σπίτι μου, ἀφέντης».

Τὰ περισσότερα σπίτια τοῦ Κεραμιδιοῦ εἶναι πέτρινα, μὲ ἴσιες πλακόστρωτες σκεπές. Εἶχαν χτισθῆ γυρά. Στὸ ἐσωτερικὸ οἱ τοῖχοι εἶναι λερωμένοι, γεμᾶτοι «πατίνα». Τὰ πατώματα στὰ πιὸ πολλὰ σπίτια εἶναι σκεβρωμένα καὶ ὅλο τρῦπες. Θὰ χρειασθοῦν ἑβδομάδες ὁλόκληρες ὡς ὅτου τὰ σπίτια καθαρισθοῦν καὶ ἐπισκευασθοῦν. Πρέπει νὰ φτιαχθοῦν νέα ἔπιπλα καὶ νὰ ἀντικατασταθοῦν τὰ δοκάρια καὶ ἡ ξυλεία.

Ἕνα ἀπὸ τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ χωριοῦ εἶναι τὸ νερό. Ἐπὶ αἰῶνες οἱ χωρικοὶ κουβαλοῦσαν τὸ νερὸ στὴ ράχη τους ἀπὸ μιὰ πη ποὺ βρίσκεται περίπου σ' ἕνα μίλλι ἀπόστασι, κάτω στὴν κοιλάδα. Τὸν καλὸ καιρὸ τὸ ἀποθήκευαν σὲ πέτρινες δεξαμενές μὰ πολλὲς ἀπὸ αὐτὲς κατεστράφηκαν ἢ μαγαρίστηκαν ἀπὸ τοὺς συμμορίτες, καὶ θὰ πρέπει νὰ ἐπισκευασθοῦν ἢ νὰ καθαριστοῦν. Οἱ χωρικοὶ ζήτησαν ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Ὀργανώσεως Οἰκονομικῆς Συνεργασίας ἂν θὰ μποροῦσε τὸ νερὸ νὰ ἀνέβη στὸ χωριὸ μὲ ἀντλίες.

Ὁ Σημαιοφόρος Ἀργυρίου εἶχε διαταχθῆ νὰ γυρίση ἀμέσως στὸν Βόλο γιὰ νὰ φέρη μιὰν ἀκόμη ἀποστολὴ προσφύγων. Ἔτσι οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν μποροῦσαν νὰ μείνουν περισσότερο στὸ χωριό. Ἡ κατάβασις ἦταν πιὸ εὔκολη ἀπὸ τὴν ἀνάβασι. Στὰ μισὰ τοῦ δρόμου μιὰ γυναίκα εἶχε πέσει στὴ γῆ καὶ κοίτοταν ἀνάσκελα. Τὸ φορτίο ποὺ εἶχε δεμένο στὴ ράχη της τὴν ἐμπόδιζε νὰ σηκωθῆ μονάχη της. Δύο ἀπὸ τοὺς ἄνδρες τὴν βοήθησαν καὶ τῆς στερέωσαν πάλι τὸ φορτίο της, — καμμιὰ πενηνταριὰ ὀκάδες κεφαλίσιο, ποὺ τὸ πήγαινε σὲ ἕνα μπακάλικο.

Ἡ ἀπόβασις καὶ τὸ ξεφόρτωμα στὴν παραλία εἶχε τελειώσει. Βρίσκονταν ἐκεῖ σωροὶ πράγματα κάθε εἴδους. Οἱ χωρικοὶ κάθονταν κοντὰ στὰ ὑπάρχοντά τους, περιμένοντας σειρὰ γιὰ ὑποζύγιο ποὺ θὰ τοὺς ἀνέβαζε στὸ χωριό. Ὁ Σημαιοφόρος Ἀργυρίου ἔδωσε ἐντολὲς γιὰ νὰ λειτουργήσουν οἱ ἀντλίες καὶ νὰ πλυθῆ τὸ σκάφος ποὺ ἄδειο τώρα φάνταζε περίεργα, σὰν μεγαλύτερο καὶ ψηλότερο.

Πέρα, ἀπὸ τὴ θάλασσα, ἔβλεπε κανεὶς ἀκόμη τὰ παράξενα φορτωμένα γαϊδουράκια νὰ ἀνεβαίνουν ἀργὰ καὶ σταθερὰ πρὸς τὸ Κεραμίδι. Οἱ κάτοικοι ἄλλου ἑνὸς ἑλληνικοῦ χωριοῦ εἶχαν ξαναγυρίσει στὰ σπίτια τους.

ΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΤΟΥ «ΜΠΙΣΜΑΡΚ»

Ἡ πλέον δραματικὴ περιπέτεια τοῦ κατὰ θάλασσαν τελευταίου πολέμου

ΥΠΟ RUSSEL GRENFELL, ΠΛΟΙΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

20όν.

ΤΟ σῆμα τοῦ Ναυαρχείου εἶχε μεταδώσει ἁπλῶς τὰς διευθύνσεις τῶν γενομένων μετρήσεων καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀντιστοίχων ραδιογωνιομετρικῶν σταθμῶν, χωρὶς νὰ περιλαμβάνη κανένα ὑπολογισμὸν περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἐχθροῦ, ὅπως, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, θὰ εἶχε γίνει εἰς τὸ Ναυαρχεῖον. (Εἶναι, πραγματικῶς, σχεδὸν ἀκατανόητον διατί παρελείφθη αὐτό).

Ἀλλὰ ἐπὶ τῶν διδομένων ραδιογωνιομετρικῶν διευθύνσεων ἠμποροῦσαν νὰ γίνουν οἱ σχετικοὶ ὑπολογισμοὶ καὶ ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος, ὅπως καὶ ἔγινε, πράγματι, ἄνευ χρονοτριβῆς. Αἱ «γραμμαὶ γεωγραφικοῦ πλάτους», ὅταν ἐχαράχθησαν ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ «Βασιλέως Γεωργίου Ε'» παρουσίαζαν διαφορὰς μεταξύ των.

Μία ἢ δύο ἐξ αὐτῶν εὑρίσκοντο νοτίως τῆς τελευταίας γνωστῆς θέσεως τοῦ ἐχθροῦ. Ἀλλὰ αἱ περισσότεραι εὑρίσκοντο βορείως αὐτῆς. Μὲ τὴν προϋπόθεσιν λοιπόν, ὅτι αἱ περισσότεραι, αὗται ραδιογωνιομετρικαὶ διευθύνσεις, αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο βορείως τῆς τελευταίας θέσεως τοῦ «Μπίσμαρκ» ἦσαν καὶ αἱ μᾶλλον ἀξιόπιστοι, ὑπελογίσθη ἐπὶ τοῦ «Βασιλέως Γεωργίου Ε'» ὅτι ἡ πιθανὴ θέσις τοῦ «Μπίσμαρκ» κατὰ τὴν 8.52' π. μ. ὥραν ἦτο: 57 μοῖραι βορείου γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ 33 μοῖραι δυτικοῦ γεωγραφικοῦ μήκους. Φυσικὸν συμπέρασμα τούτου ἦτο ὅτι τὸ ἐχθρικὸν σκάφος ἐπέστρεφε πρὸς τὴν Βόρειον Θάλασσαν.

Ὁ ναύαρχος μετέδωκε διὰ τοῦ ἀσυρμάτου εἰς ὁλόκληρον τὸν Μητροπολιτικὸν Στόλον τὸ πιθανὸν αὐτὸ στίγμα τοῦ ἐχθροῦ, κατὰ τὰς 10.47' π.μ. καὶ διέταξεν ὅλα τὰ πλοῖα νὰ προσαρμόσουν τὰς ἐρεύνας των ἀναλόγως. Δὲν ὑπέδειξεν εἰς αὐτὰ ποῦ ἔπρεπε νὰ ἀναζητήσουν τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ τὰ ἀφῆκε νὰ συναγάγουν μόνα των τὰ συμπεράσματά των ἀπὸ τὴν θέσιν τοῦ ἐχθροῦ, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀνακοινώσει.

— ΤΑ ΠΛΟΙΑ ΠΡΟΣ ΝΕΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΔΕΝ φαίνεται νὰ εὑρέθη κανένα ἐξ αὐτῶν εἰς ἀμφιβολίαν ὡς πρὸς τὸ τί ἐπεβάλλετο εἰς τὴν περίστασιν ἐκείνην. Τὸ «Σάφολκ», τὸ ὁποῖον ἡτοιμάζετο νὰ ἀναφέρη ὅτι εἶχεν ἤδη διερευνήσει ἄνευ ἀποτελέσματος ὅλας τὰς πιθανὰς ἐχθρικὰς πορείας ἀπὸ νότου μέχρι νοτιοδυτικῆς περίπου διευθύνσεως, διὰ πιθανὴν ταχύτητα τοῦ ἐχθροῦ μέχρις 22 κόμβων, ἐγκατέλειψε τὴν ἀναφορὰν αὐτὴν καὶ ἐστράφη πρὸς τὴν Ἰσλανδίαν.

Τὸ «Πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας», τὸ ὁποῖον εἶχε συγκλίνει ἀρκετὰ ἤδη πρὸς τὸ «Βασιλεὺς Γεώργιος Ε'», ἀλλὰ δὲν εἶχε φθάσει ἀκόμη ἐν ὄψει αὐτοῦ, ἔκαμε μεταβολὴν καὶ κατηυθύνθη πρὸς τὸ Στενὸν τῆς Δανίας.

Ἡ Δευτέρα Μοῖρα Καταδρομικῶν καὶ τὸ «Βικτώριους» ἐτράπησαν πρὸς τὸ ἄνοιγμα Ἰσλανδίας — Φερόων, ἐνῶ συγχρόνως διενήργουν καὶ ἀεροπορικὰς ἀνιχνεύσεις κατὰ τὸν πλοῦν των.

Τὸ «Ράμιλλις», τὸ ὁποῖον ἔπλεε πρὸς βορειοδυτικὴν διεύθυνσιν, μὲ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι τὸ «Μπίσμαρκ» ἦτο δυνατὸν νὰ ἔρχεται πρὸς τὰ νοτιο—δυτικά, συνεμορφώθη ἐπίσης πρὸς τὸ σῆμα τοῦ ναυάρχου, ἀλλὰ χωρὶς μεγάλον ἐνθουσιασμόν. Ἂν τὸ «Μπίσμαρκ» κατηυθύνετο πράγματι πρὸς τὴν Βόρειον Θάλασσαν, τὸ «Ράμιλλις», σκάφος παλαιόν, βραδυκίνητον, καὶ εὑρισκόμενον, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς, 400 μίλλια ὄπισθεν τοῦ ἐχθροῦ, δὲν εἶχε προφανῶς καμμίαν ἐλπίδα νὰ τὸν καταφθάση.

Πράγματι, μετὰ μίαν ἢ δύο ὥρας ἐλήφθη σῆμα τοῦ Ναυαρχείου, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ «Ράμιλλις» διετάσσετο νὰ ἀνεύρη τὸν «Βρεταννικὸν» καὶ νὰ τὸν συνοδεύση πρὸς τὸ Χάλιφαξ.

Ἡ ναυαρχὶς τοῦ σὲρ Τζὼν Τόβεϋ, φυσικά, εἶχε σπεύσει νὰ στραφῆ πρώτη πρὸς τὴν Βόρειον Θάλασσαν.

Μόνον δύο ἀπὸ τὰ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ σὲρ Τζὼν σκάφη ἠκολούθησαν διαφορετικὴν γραμμήν. Τὸ «Ρόδνεϋ» δὲν συνεμορφώθη πρὸς τὸ σῆμα τοῦ ναυάρχου, ἐπειδὴ ὁ πλοίαρχος Νταλρυμπλ — Χάμιλτον ἔκρινεν ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ προωρίζετο καὶ δι' αὐτὸν ἡ σχετικὴ διαταγή.

Εὑρίσκετο, πράγματι, εἰς ἀπόστασιν ἑκατοντάδων μιλλίων ἀπὸ τὸ «Μπίσμαρκ», καὶ ἐὰν τὸ ἐχθρικὸν σκάφος κατηυθύνετο ὄντως πρὸς τὴν Βόρειον Θάλασσαν δὲν ἠμποροῦσε νὰ ὑπάρξη καμμία ἐλπὶς ὅτι θὰ κατώρθωνε τὸ «Ρόδνεϋ» νὰ τὸ καταφθάση. Ἀφ' ἑτέρου, τὸ «Ρόδνεϋ» εὑρίσκετο εἰς τόσον θαυμασίαν θέσιν διὰ νὰ ἀντιμετωπίση ἐνδεχομένην πορείαν τοῦ ἐχθροῦ πρὸς νοτιοανατολικὴν κατεύθυνσιν, ὥστε ἐφαίνετο προτιμότερον νὰ παραμείνη ἐκεῖ ὅπου ἦτο, διὰ τὴν μικρὰν ἔστω πιθανότητα τοῦ νὰ ἔχη στραφῆ τὸ «Μπίσμαρκ» πραγματικῶς πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτήν, παρ' ὅλα τὰ φαινόμενα.

— Η ΠΙΘΑΝΟΤΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΤΟΥ «ΜΠΙΣΜΑΡΚ» ΠΡΟΣ ΒΡΕΣΤΗΝ Ἢ ΣΑΙΝ ΝΑΖΑΙΡ

ΚΑΤΑ συνέπειαν, ὁ πλοίαρχος Νταλρυμπλ—Χάμιλτον ἐξηκολούθησε τὸ «βῆμα σημειωτὸν» του. Καὶ μετὰ πάροδον μιᾶς ὥρας, εἰς ἐπιβεβαίωσιν τῶν συλλογισμῶν του, ἔλαβε σῆμα τοῦ Ναυαρχείου, διὰ τοῦ ὁποίου διετάσσετο νὰ ἐνεργήση ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προϋποθέσεως ὅτι ὁ ἐχθρὸς κατηυθύνετο πρὸς κάποιον λιμένα τοῦ Βισκαϊκοῦ Κόλπου.

Αὐτὸ ἐσήμαινε, πιθανώτατα, τὴν Βρέστην ἢ τὸ Σαὶν Ναζαίρ, τοὺς δύο πιθανωτέρους λιμένας δι' ἐπισκευὰς τοῦ «Μπίσμαρκ». Ἀλλὰ ἡ πορεία τοῦ ἐχθροῦ θὰ ἦτο περίπου ἡ ἰδία, εἴτε πρὸς τὸν ἕνα, εἴτε πρὸς τὸν ἄλλον ἐκ τῶν δύο αὐτῶν λιμένων. Φυσικά, ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ ἀκολουθήση τὸ «Μπίσμαρκ» κατ' εὐθεῖαν τὴν γραμμὴν τοῦ πραγματικοῦ προορισμοῦ του. Ἐν τούτοις, ὁ πλοίαρχος Νταλρυμπλ — Χάμιλτον ἐσκέφθη ὅτι ἂν τὸ Ναυαρχεῖον δὲν ἤθελε νὰ καλύψη αὐτὸς τὴν ἀπ' εὐθείας πορείαν, ἀσφαλῶς θὰ τοῦ τὸ ὑπεδείκνυε σαφῶς.

Ὅπως ἐλέχθη ἤδη, εὑρίσκετο 100 περίπου μίλλια νοτιοδυτικῶς τῆς ἀπ' εὐθείας γραμμῆς πρὸς τὴν Βρέστην, καὶ συνεπῶς ἡ συντομωτέρα πορεία διὰ νὰ φθάση εἰς τὴν γραμμὴν αὐτήν, ἦτο πρὸς βορειοανατολάς. Κατὰ συνέπειαν ἐστράφη πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν, καὶ ἠκολούθει τώρα τὴν ἰδίαν γενικὴν κατεύθυνσιν ὅπως καὶ ὁ κύριος ὄγκος τοῦ Μητροπολιτικοῦ Στόλου, ἂν καὶ διὰ λόγον διαφορετικόν.

Τὸ δεύτερον πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἠκολούθησε χωριστὴν γραμμὴν ἦτο τὸ «Νόρφολκ». Προτοῦ ἀκόμη ὁ σὲρ Τζὼν Τόβεϋ λάβη τὰ ραδιογωνιομετρικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων καὶ κάμη τοὺς ἐπ' αὐτῶν ὑπολογισμούς, ὁ ὑποναύαρχος Οὐαίηκ—Οὐώκερ εἶχε καταλήξει ἤδη εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ ἐχθρὸς κατηυθύνετο πρὸς τὴν Βρέστην καὶ ἀπεφάσισε, παρὰ τὸ σῆμα τοῦ ναυάρχου νὰ κινηθῆ καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν ἰδίαν διεύθυνσιν.

Εἷς ἐκ τῶν λόγων διὰ τὴν τοιαύτην ἐνέργειάν του, ἦτο ὅτι, ἐνῶ ἀρκετὰ καταδρομικὰ ἔπλεον πρὸς τὰ στενὰ τῆς Ἰσλανδίας καὶ ἀρκετὰ ἄλλα εὑρίσκοντο ἤδη ἐκεῖ, μόνον ἓν καταδρομικόν, τὸ «Σέφηλδ» (μὲ τὴν μοῖραν τῆς Δυτικῆς Μεσογείου) ἐκινεῖτο διὰ νὰ καλύψη τὴν Βρέστην. Καὶ ὁ ὑποναύαρχος ἐσκέφθη ὅτι τὸ «Νόρφολκ» θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἀποβῆ χρησιμώτατον ὡς δεύτερον.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν, ἡ πορεία του (100 μοιρῶν) δὲν ἐγίνετο ἐπακριβῶς πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτήν, δεδομένου ὅτι τὸ σκάφος εἶχε κατεύθυνσιν πρὸς τὴν Ἰρλανδίαν καὶ ὄχι πρὸς τὴν χερσόνησον τῆς Βρέστης, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἔνδειξιν περὶ τοῦ ὅτι ὁ ὑποναύαρχος εἶχεν ἴσως κάποιαν συναίσθησιν τῆς ἀνορθοδοξίας του.

Ἀπὸ τὰ σκάφη, τὰ ὁποῖα δὲν ἐτέλουν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ναυάρχου ἡ μοῖρα τῆς Δυτικῆς Μεσογείου ἔπλεε συμφώνως πρὸς διαταγὰς τοῦ Ναυαρχείου ληφθείσας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νυκτός, διὰ νὰ ἀνακόψη τὸ «Μπίσμαρκ» ἀπὸ νότου.

(Θὰ ὁμιλήσωμεν καὶ πάλιν κατὰ τὴν συνέχειαν τῆς παρούσης ἀφηγήσεως, περὶ τοῦ τίνος τὰς διαταγὰς ἐδέχετο ἡ μοῖρα τῆς Δυτικῆς Μεσογείου. Μέχρι τῆς στιγμῆς ὅ-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ 4ην ΣΕΛΙΔΑ

ΟΤΡΙΤΟΣ ΓΥΡΟΣ ΤΟΥ „ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΛΥΚΟΥ”

Η ΡΟΥΜΕΛΗ ΣΤΟ ΑΙΜΑ

Μία τραγικὴ ἀφήγησις τοῦ δράματος τῆς ἑλληνικῆς ὑπαίθρου, στηριζομένη εἰς τὰ πραγματικὰ γεγονότα

ΤΟΥ κ. ΤΑΚΗ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

20ον

ΣΤΗ Ναύπακτο ζῆ ἕνας ἀπὸ τοὺς τραγικωτέρους μάρτυρας τῆς ἐρυθρᾶς βαρβαρότητος. Εἶνε σχεδὸν τυφλὸς μὲ παράλυτα χέρια—ἀλλὰ ἡ ψυχή του μένει πάντα ἀλύγιστη. Χρωστάει τὴ ζωή του σὲ κάποιο θαῦμα... Ἦταν ἡ 10η Μαΐου 1947. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Διαμαντής, ὁ Παπούας κι' ὅλος ὁ συρφετὸς τῶν δημίων τῆς Ρούμελης εἶχαν ἐνσκήψει στὴν Ἐλατόβρυσι τῆς Ναυπακτίας, ἕνα γραφικὸ χωριὸ ποὺ στάθηκε πάντα ἔπαλξις θυσίας καὶ ἀντιστάσεως κατὰ τῶν κομμουνιστῶν τυράννων. Οἱ περισσότεροι εἶνε ξυπόλυτοι, φοροῦν κουρελιασμένες στολές, γεμᾶτοι ψεῖρες καὶ πειναλέοι. Ὅταν οἱ χωρικοὶ τοὺς ἀντικρύζουν, νοιώθουν ἀηδία καὶ φρίκη. Φάτσες ἐγκληματικές, ἀπόκληροι τῆς κοινωνίας ποὺ ξεχειλίζουν ἀπὸ μῖσος, χρεωκοπημένοι τῆς ζωῆς καὶ ἕνα πλῆθος παντοειδοῦς προελεύσεως ἀλητῶν ξεχύνονται στοὺς δρόμους ψάχνοντας γιὰ θύματα.

Ἡ πρώτη ἡμέρα πέρασε μέσα σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα ἀγωνίας καὶ τρόμου. Ὅλα τὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ λεηλατοῦνται. Διαρπάζονται προῖκες. Ρημάζουν τοὺς ὀρνιθῶνες καὶ τὰ κοπάδια τοῦ χωριοῦ. Γιὰ τοὺς «καπεταναίους» ψήνουν τὰ λίγα πρόβατα τοῦ ἐφημερίου τῆς Ἐλατόβρυσης Ἀθανασίου Πιᾶ. Τρεῖς ἡμέρες γλεντοῦσαν οἱ δήμιοι. Ἕνα ὄργιον ἁρπαγῶν καὶ ληστείας. Τίποτε δὲν ἔμεινεν ὄρθιον στὸ χωριό.

Ὁ ἱερεὺς τῆς Ἐλατόβρυσης Ναυπακτίας Ἀθανάσιος Πιᾶς ὁ ὁποῖος ἐδολοφονήθη ἀπὸ τοὺς συμμορίτες εἰς τὸ «δάσος τῶν Κρυονερίων».

Ὅταν ἑτοιμάζωνται νὰ φύγουν, μιὰ συνοδεία μὲ τρεῖς κρατουμένους φθάνει στὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ. Ἀνάμεσά τους ξεχωρίζει ὁ ἐφημέριος Ἀθανάσιος Πιᾶς, ἕνας κληρικὸς μὲ ψυχὴ φλογισμένη ἀπὸ τὴν πίστι στὴν Ἑλλάδα. Δίπλα του εἶνε δέσμιοι δυὸ ἀκόμη ἁγνοὶ Ἕλληνες τοῦ χωριοῦ, ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητος Παναγιώτης Σταυρόπουλος καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος Ἰωάννης Καραγιάννης. Στιγμὲς δραματικὲς γιὰ τὸν πληθυσμό. Ὁλόγυρα οἱ δήμιοι τροχίζουν τὰ μαχαίρια... Βλαστήμιες κι' ἀπειλὲς ἐκστομίζουν συνεχῶς κατὰ τῶν χωρικῶν ποὺ συνωθοῦνται μὲ θλῖψι κοντὰ στοὺς κρατουμένους. Ὅταν ὁ Διαμαντὴς διατάσσει νὰ ξεκινήση ἡ φάλαγγα, τότε ἡ ἀγωνία τοῦ πλήθους κορυφώνεται. Προαισθάνονται ὅλοι τὸ φρικτὸν τέλος. Ὁ παπα—Θανάσης εἶνε ὁ πιὸ ἤρεμος. Ἡ μορφή του φωτίζεται ἀπὸ μιὰ θεϊκὴ λάμψι γαλήνης κι' ἁγιωσύνης.

Καὶ οἱ δήμιοι σπρώχνουν τοὺς κρατουμένους.

—Ἐμπρός! Βαδίζετε...

—ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΟΝ ΓΟΛΓΟΘΑ

ΠΡΟΧΩΡΟΥΝ μὲ ἀργὰ βήματα πρὸς τὴν ἔξοδο τοῦ χωριοῦ. Εἶνε μιὰ ὄμορφη ἀνοιξιάτικη μέρα. Ξαφνικὰ ὅμως ὁ οὐρανὸς —λυπᾶται κι' αὐτὸς—συννεφιάζει. Μιὰ θύελλα εἶνε ἕτοιμη νὰ ξεσπάση. Τὸ πλῆθος ἐν τούτοις ἀκολουθεῖ τὴν μακάβρια συνοδεία. Σὲ μιὰ στιγμὴ ὁ Παπαθανάσης—γιὰ τὴν τραγικὴ περιπέ-

---

Ο ΔΗΜΟΦΙΛΗΣ ΞΕΝΟΣ

ΝΤΟΥΓΚΛΑΣ ΦΑΙΡΜΠΑΝΚΣ

(Ὁ διάσημος ἠθοποιός)

(Πῶς τὸν ἔσωσεν ὁ... Στρατιωτικὸς Νόμος ἀπὸ τὶς θαυμάστριές του. — Ἕνας δυστυχισμένος Ἕλληνας συνεπιβάτης του. — Τὴν ἄνοιξη θὰ γυρίση τὴν Ὀδύσσεια τοῦ Ὁμήρου. — Ἄριστος ἠθοποιός, ἀλλὰ καὶ γενναῖος ἀξιωματικὸς τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ναυτικοῦ. — Τὰ δῶρα του, καὶ τὸ μουστάκι του).

ΤΟΥ κ. Β. ΤΣΙΜΠΙΔΑΡΟΥ

Ὁ Στρατιωτικὸς Νόμος ἔσωσε προχθὲς τὴν νύχτα τὸν διάσημο ἠθοποιὸ τοῦ κινηματογράφου Ντούγκλας Φαΐρμπανκς. Τὸν ἔσωσε ἀπὸ τὰ πλήθη τῶν θαυμαστριῶν του, οἱ ὁποῖες λόγω τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς κυκλοφορίας, δὲν μπόρεσαν νὰ βρίσκωνται στὶς 2.30' τὸ πρωῒ στὸ ἀεροδρόμιο τοῦ Ἑλληνικοῦ. Γιατὶ τότε ἀκριβῶς ἔφτασε μὲ τὸ τετρακινητήριο τῆς T.W.A. ὁ διάσημος ἠθοποιός. Οἱ ἐκδηλώσεις τῶν θαυμαστριῶν εἶναι γνωστές. Ζητοῦν αὐτόγραφα, φωτογραφίες, ἁρπάζουν κάποτε καὶ τὸ καπέλλο γιὰ ἐνθύμιο, ἐνῶ οἱ πιὸ θερμόαιμες ξεριζώνουν καὶ καμμιὰ τοῦφα μαλλιὰ ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ ἀγαπημένου τους ἀστέρος, πάλιν γιά... ἐνθύμιο. Θὰ θυμοῦνται βέβαια οἱ ἀναγνῶστες μας τί ἔπαθε ἡ Μάρλεν Ντῆτριχ τότε ποὺ ἦρθε στὴν Ἀθήνα. Κόντεψαν νὰ τῆς μαδήσουν τὸ κεφάλι οἱ φανατικοὶ θαυμασταί της. Μὰ ὁ Ντούγκλας δὲν κινδύνεψε καθόλου. Λίγοι δημοσιογράφοι, καὶ ὁ κ. Γιῶργος Καβουνίδης, τοῦ Ὑπουργείου Τύπου, ἦταν ὅλοι-ὅλοι ποὺ τὸν περίμεναν στὸ ἀεροδρόμιο. Κατέβηκε ἀπὸ τὸ ἀεροπλάνο φορτωμένος παλτὰ καὶ μικρὰ βαλιτσάκια. Κοντά του καὶ ἡ γυναῖκα του, μιὰ χαριτωμένη καὶ μικροκαμωμένη Ἀμερικανίδα, ὅλο χαμόγελο. Ὁ Φαΐρμπανκς δὲν ἔχει καμμιὰ ἀπολύτως διαφορὰ ἀπ' αὐτὸν ποὺ βλέπουμε στὸν κινηματογράφο. Ψηλός, μὲ φαρδειὲς πλάτες, μαλλιὰ μόλις γκρίζα στοὺς κροτάφους, χέρια ἀδύνατα, μάτια γαλανά, ἕνα πολύχρωμο μαντηλάκι στὴν τσέπη τοῦ σακκακιοῦ, ἕνα χοντρὸ δαχτυλίδι, καὶ χαμόγελο ὅπως ἀκριβῶς ἐνθουσιάζει τὶς ἄπειρες θαυμάστριές του: γοητευτικὸ καὶ γλυκὺ 100 %.

⁂

Πρώτη του κουβέντα στοὺς δημοσιογράφους:

— Τὸ ἀεροπλάνο μας, μετέφερε τώρα ἐδῶ καὶ ἕναν Ἕλληνα ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ ποὺ εἶναι βαρειὰ ἄρρωστος ἀπὸ καρκίνο. Ἔρχεται, λέει, νὰ πεθάνη στὸν τόπο του.

Τὸ χαριτωμένο προσωπάκι τῆς γυναίκας του σκοτεινιάζει:

— Τί δρᾶμα, συμπληρώνει. Τί δρᾶμα.

Οἱ δημοσιογράφοι τὸν κυκλώνουν. Ἂς διαμαρτύρεται ὁ τελωνειακὸς ὑπάλληλος ποὺ θέλει νὰ τελειώση ὁ σχετικὸς ἔλεγχος. Καὶ ὁ Ντούγκλας Φαΐρμπανκς ἀπαντᾶ στὶς ἀτέλειωτες ἐρωτήσεις: Σπούδασε στὸ Λονδῖνο, στὸ Παρίσι, στὴν Ν. Ὑόρκη, στὴ Πασαντένα, στὸ Λὸς Ἄντζελες. Μικρὸ παιδὶ ἀκόμα ἔπαιξε μερικοὺς ρόλους κοντὰ στὸν δοξασμένο πατέρα του. Τὸ 1923 θεωρεῖται ὁ χρόνος τῆς πρώτης ἐπισήμου ἐμφανίσεώς του στὴν ὀθόνη. Κατόπιν ἡ μία ἐπιτυχία διαδέχεται τὴν ἄλλη. Ἡ δόξα εἶναι πλέον μαζί του. Ὁ «Αἰχμάλωτος τῆς Ζέντα», «Γκάγκα Ντίν», «Πράσινη Κόλασις», «Ἀδελφοὶ Κορσικανοί», «Σεβὰχ ὁ Θαλασσινός», «Μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι», εἶναι μερικὲς ἀπὸ τὶς ταινίες του, ποὺ ἐνθουσίασαν τὸ κοινὸν ὅλο τοῦ κόσμου.

— Τώρα, μᾶς λέει, ἀποφάσισα νὰ γυρίσω ἕνα φίλμ στὴν Ἑλλάδα. Τὴν «Ὀδύσσεια» τοῦ Ὁμήρου. Ἡ προσπάθεια εἶναι πολὺ δύσκολη, μὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ τὰ καταφέρω. Τὴν προσεχῆ ἄνοιξι θάρθουν ἐδῶ οἱ σκηνοθέται μου γιὰ νὰ ἐξετάσουν τὶς διάφορες συνθῆκες λήψεως. Κατόπιν θὰ ἀρχίσουμε ἀμέσως. Τί νὰ σᾶς πῶ! Ἀγάπησα τοὺς θρύλους τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἤμουνα μικρὸ παιδὶ στὸ σχολεῖο. Καὶ ἡ γυναῖκά μου τὸ ἴδιο. Τώρα ποὺ πατοῦμε στὴν Ἑλλάδα, νομίζουμε ὅτι ζοῦμε σὲ παραμύθι. Ἀγαπῶ τὸν τόπο σας. Ἀπόδειξις ὅτι στὰ δύο ἀπὸ τὰ τρία μου παιδιὰ δώσαμε ὀνόματα ἑλληνικά: τὸ ἕνα τὸ λένε Δάφνη, τὸ ἄλλο Μελίσα.

Ἕνα στιγμιότυπον ἀπὸ τὴν χθεσινὴν ἄφιξιν τοῦ διασήμου ἠθοποιοῦ. Ὁ Ντούγκλας Φαΐρμπανκς μετὰ τῆς συζύγου του καὶ τοῦ συντάκτου μας κ. Β. Τσιμπιδάρου εἰς τὸν ἀερολιμένα τοῦ Ἑλληνικοῦ. Κάτω ἀριστερὰ αὐτόγραφον τοῦ κ. Φαΐρμπανκς διὰ τὸ «Ἐμπρός»: «Εἶμαι τόσο εὐχαριστημένος ποὺ βρίσκομαι μαζί σας. Μὲ τὶς θερμότερες εὐχές μου. Ντούγκλας Φαΐρμπανκς»

⁂

Ἀπὸ μιὰ μεγάλη χάρτινη σακκούλα ποὺ τὴν μεταφέρει ἡ ἰδία ἡ κ. Φαΐρμπανκς, ξεπροβάλλει ὁ [illegible] ἑνὸς στρατιωτικοῦ καπέλ[illegible] Βεβαίως ἀπορούμε.

— Μὰ ὁ Ντούγκλας, ἐξηγεῖ ἡ ἰδία, ἦταν πλωτάρχης στὸ Ἀμερικανικὸ Ναυτικό. Τὴν Τετάρτη ποὺ εἴμαστε καλεσμένοι στὴν Ἀμερικανικὴ Πρεσβεία, θὰ φορέση τὴν στολή του.

Πράγματι ἡ δρᾶσις τοῦ Φαΐρμπανκς στὸ Ναυτικὸ τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, στάθηκε ἐξ ἴσου λαμπρὴ μὲ τὴν κινηματογραφική. Στὸν πό-